

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Městský soud v Praze rozhodl v senátě složeném z předsedy Mgr. Martina Kříže, soudce Mgr. Bc. Jana Schneeweise a soudkyně Mgr. Věry Jachurové v právní věci

žalobkyně: Z. Š.

proti

žalované: Česká advokátní komora
se sídlem Národní 16, Praha 1

o žalobě proti rozhodnutí předsedy České advokátní komory ze dne 30. 9. 2024,
č. j. 10.04-000057/24-0003

takto:

- I. Žaloba se zamítá.
- II. Žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.

Odůvodnění:

I. Vymezení věci a průběh řízení před správním orgánem

1. Žalobkyně se žalobou ze dne 31. 10. 2024, kterou na výzvu soudu doplnila podáním ze dne 3. 12. 2024, domáhala zrušení rozhodnutí označeného v záhlaví tohoto rozsudku (dále jen „napadené rozhodnutí“), jímž předseda České advokátní komory neurčil žalobkyni advokáta k poskytnutí právní služby za úplatu podle § 18c zákona č. 85/1996 Sb., o advokacii, ve

znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o advokacii“), konkrétně k zastoupení žalobkyně v řízení před Nejvyšším soudem o dovolání proti usnesení Městského soudu v Praze ze dne 27. 5. 2024,

č. j. 19 Co 171/2024-89. Důvodem, pro který žalovaná nevyhověla žádosti žalobkyně o určení advokáta, byla skutečnost, že žalobkyně v žádosti neuvedla jména alespoň dvou oslovených advokátů, kteří jí odmítli poskytnout požadovanou právní službu, čímž neosvědčila nemožnost zajistit si danou právní službu jinak, tj. na smluvním základě.

II. Obsah žaloby

2. V žalobě žalobkyně nejprve namítla nepřezkoumatelnost napadeného rozhodnutí, neboť ve výroku napadeného rozhodnutí nebylo uvedeno, v jaké věci nebyl žalobkyni advokát určen.
3. Dále poukázala na obsah žádosti o určení advokáta za úplatu, kterou 29. 8. 2024 zaslala žalované, přičemž citovala „Přílohu k formuláři“, kterou k žádosti připojila. Ve zmíněné příloze mj. konstatovala, že lze důvodně pochybovat o zákonnosti přílohy č. 5 vyhlášky Ministerstva spravedlnosti č. 120/2012 Sb., kterou je „Žádost o právní službu za úplatu pro fyzickou osobu (§ 18c odst. 4 věta druhá zákona o advokacii)“ a s tím spojeného požadavku uvést mj. jména dvou advokátů, kteří odmítli právní službu ve věci poskytnout. Žalobkyně jména dvou advokátů, kteří jí odmítli poskytnout požadovanou právní službu, neuvádí, neboť tento požadavek nemá oporu v zákoně o advokacii. Žalovanou odkazovaná rozhodnutí Městského soudu v Praze ze dne 28. 6. 2023, č.j. 15 A 73/2021-31 a ze dne 25. 7. 2023, č.j. 17 A 93/2022-42, které povinnost doložit odmítnutí oslovenými advokáty posvěcují, se týkala rozhodnutí o neurčení advokáta k poskytnutí *bezplatné* právní služby. Doložení odmítnutí poskytnutí právních služeb nemá oporu v § 18 odst. 2 a § 18c odst. 3 zákona o advokacii, neboť se v nich neprojevovala novela zákona o advokacii účinná od 1. 1. 2024. Zákonná úprava nadále není ústavně konformní ve smyslu nálezu Ústavního soudu ze dne 24. 1. 2023, sp. zn. Pl. ÚS 44/21, což by žalobkyni nemělo být k tíži.
4. Žalovaná ve výroku napadeného rozhodnutí neručila žalobkyni advokáta za úplatu a současně zmínila § 18c zákona o advokacii, který se týká *bezplatné* právní služby. Výrok napadeného rozhodnutí je tedy vnitřně rozporný, neboť zákon o advokacii ani po novele nepočítá s určením advokáta za úplatu. Novela zákona o advokacii nemá spojitost se zákonem č. 349/2023 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s konsolidací veřejných rozpočtů, a je tedy pouze přílepkiem k tomuto zákonu.
5. Neobstojí ani závěr žalované, že jsou jí podmínky určování advokátů dobře známy, protože je častou žadatelkou. Do 31. 12. 2023 nebylo v rozhodnutích žalované jako důvod neurčení advokáta uváděno nedoložení jmen dvou oslovených advokátů, kteří žadateli odmítli poskytnout požadovanou právní službu. Žalobkyně má za to, že žalovaná ignorovala změnu formuláře žádosti v návaznosti na nález Ústavního soudu ze dne 24. 1. 2023, sp. zn. Pl. ÚS 44/21, a s ním spojenou novelu zákona o advokacii účinnou od 1. 1. 2024.
6. Protože dosud nebyla soudem vyřešena otázka, zda se novela zákona o advokacii účinná od 1. 1. 2024 měla či neměla projevit v § 18 odst. 2 zákona o advokacii za účelem vytvoření právního rámce i pro majetné žadatele, kteří nemají nárok na bezplatnou právní pomoc, nýbrž pomoc za úplatu, žalobkyně navrhl, aby soud zvážil předložení věci Ústavnímu soudu.

III. Vyjádření žalované

7. Žalovaná navrhl, aby soud žalobu jako nedůvodnou zamítl. Ve vyjádření k žalobě uvedla, že žalobkyně žádostí poptávala určení advokáta pro řízení o dovolání proti usnesení Městského soudu v Praze ze dne 27. 5. 2024, č. j. 19 Co 171/2024-89, kterému předcházelo rozhodnutí Obvodního soudu pro Prahu 1. Dovolání přitom podáno bylo, ač žalobkyně v žádosti neuvedla, zda jej podala sama (bez právního zastoupení). Řízení o dovolání bylo zastaveno Obvodním soudem pro Prahu 1 usnesením ze dne 8. 11. 2024. K odvolání žalobkyně rozhodl Městský soud v Praze ve věci usnesením ze dne 22. 1. 2025, sp. zn. 19 Co 20/2025, tak, že usnesení Obvodního soudu pro Prahu 1 potvrdil. Předmět právní služby, kterou žalobkyně poptávala, tedy odpadl. Žalovaná dále poukázala na usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 23. 5. 2024, č.j. 6 Afs 79/2024-20. V něm vyjádřeného principu *vigilantibus iura* se žalovaná dovolává dlouhodobě. Žalobkyně se v nyní posuzované věci neobrátila ani na jednoho advokáta.
8. Podle žalované nepostačuje samotné obrácení se na dva advokáty se žádostí o poskytnutí právní služby, ale je nutné také vyjádření (byť neformální) oslovených advokátů, že poptávanou právní službu odmítají poskytnout. Tomuto požadavku žalobkyně nedostala. Žalobkyně nebyla v řízení o žádosti ze dne 29. 8. 2024 poučována o aktuálních podmínkách určování advokátů, protože se jí tohoto poučení dostalo již v předešlých řízeních. Přestože žalobkyně věděla, co žalovaná pro kladné vyřízení žádosti o určení advokáta vyžaduje, postupuje stále stejně stereotypně bez ohledu na změnu právní úpravy institutu určování advokátů a na poučení, kterých se jí dostalo.
9. Bylo povinností žalobkyně nejen označit alespoň dva advokáty, na které se obrátila se žádostí o poskytnutí poptávané právní služby, ale také by muselo jít o případ, kdy žalobkyně osvědčí, že se na jmenované advokáty obrátila s poptávkou právní služby a že jí tito advokáti poptávanou konkrétní právní službu odmítli poskytnout. Tuto zákonnou podmínku žalobkyně nesplnila, a tedy neosvědčila dle § 18 odst. 2 zákona o advokacii, že by si nemohla zajistit poskytnutí právních služeb jinak. Závěrem žalovaná poukázala na nedávná rozhodnutí Městského soudu v Praze týkající se též žalobkyně, a to konkrétně na rozsudek ze dne 22. 8. 2024, č. j. 10 A 41/2024–47 a dále na rozsudek ze dne 30. 9. 2024, č. j. 14 A 43/2024–51.

IV. Podání žalobkyně ze dne 6. 3. 2025

10. Podáním ze dne 6. 3. 2025 žalobkyně omluvila svou neúčast na nařízeném ústním jednání a vyjádřila souhlas s jeho konáním v její nepřítomnosti. Za důvod své nepřítomnosti označila skutečnost, že jednání bylo nařízeno za situace, kdy soud nedostal povinnosti vyslovit nicotnost napadeného rozhodnutí. Namítla vnitřní rozpornost výroku napadeného rozhodnutí a to, že žalovaná si podmínky pro určení advokáta za úplatu nastavila bez výslovné zákonné úpravy, neboť zákonodárce žádné podmínky pro určení advokáta za úplatu v novele zákona o advokacii účinné od 1. 1. 2024 nevyjádřil, což platí i pro podmínku spočívající v doložení jmen dvou oslovených advokátů, kteří žadateli odmítli poskytnout konkrétní právní službu. Takto vzniklou mezeru v zákoně může odstranit pouze zákonodárce, nikoliv však žalovaná nebo soud. Žalobkyně z toho dovozuje, že napadené rozhodnutí je nicotné z důvodu neexistence zákonného podkladu pro určení advokáta za úplatu. Následně žalobkyně vyjádřila nesouhlas s tím, jakým způsobem se soud vypořádal s její argumentací o nicotnosti napadených rozhodnutí v rozsudku ze dne

23. 1. 2025, č. j. 15 A 57/2024-53. Navrhla, aby soud vyslovil nicotnost napadeného rozhodnutí a věc předložil Ústavnímu soudu ve smyslu čl. 95 odst. 2 Ústavy České republiky.

V. Ústní jednání před soudem

11. Při ústním jednání před soudem konaném dne 11. 3. 2025, jehož se žalobkyně neúčastnila, žalovaná odkázala na své vyjádření k žalobě. Setrvala na svém procesním návrhu na zamítnutí žaloby pro její nedůvodnost.
12. Soud při jednání zamítl důkazní návrhy žalobkyně pro jejich nadbytečnost, neboť shledal, že k posouzení důvodnosti žaloby postačí vyjít z obsahu správního spisu, jež se týká napadeného rozhodnutí. Důkaz správním spisem se v řízení před správními soudy neprovádí.

VI. Posouzení věci Městským soudem v Praze

13. Městský soud v Praze přezkoumal napadené rozhodnutí i řízení, které mu předcházelo, a to v rozsahu žalobních bodů, kterými je vázán, přičemž vycházel ze skutkového a právního stavu v době vydání rozhodnutí [§ 75 odst. 1, 2 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále jen „s. ř. s.“)].
14. Při rozhodování o žalobě soud vycházel zejména z této právní úpravy:
15. Podle § 18 odst. 2 písm. b) zákona o advokacii ten, kdo nesplňuje podmínky pro ustanovení advokáta soudem podle zvláštních právních předpisů a ani si nemůže zajistit poskytnutí právních služeb jinak (dále jen „žadatel“), má právo, aby mu Komora na základě jeho včasné žádosti určila advokáta k poskytnutí právní služby podle § 18c.
16. Podle § 18c odst. 1 zákona o advokacii žadatel, který není ve věci, v níž žádá poskytnutí právní služby, zastoupen jiným advokátem nebo osobou podle § 2 odst. 2 písm. a), má právo, aby mu Komora určila advokáta k poskytnutí právní služby. V téže věci může být žadateli určen Komorou advokát pouze jednou; to neplatí, odmítne-li v této věci dříve určený advokát poskytnout právní služby z důvodů uvedených v § 19, nebo nastane-li situace uvedená v § 20 odst. 2.
17. Podle § 18c odst. 3 zákona o advokacii nejde-li o poskytnutí právní služby na náklady státu podle § 23 odst. 3, je žadatel povinen v žádosti podle odstavce 2 doložit, že se neúspěšně pokusil zajistit si poskytnutí právní služby prostřednictvím alespoň dvou oslovených advokátů.
18. Podle § 23 odst. 5 zákona o advokacii byl-li advokát určen podle § 18c k poskytnutí právní služby za úplatu, hradí jeho odměnu klient podle právního předpisu upravujícího mimosmluvní odměnu, nedohodne-li se advokát s klientem jinak.
19. Poté, co soud přezkoumal napadené rozhodnutí, jakož i řízení, které jeho vydání předcházelo, dospěl k závěru, že žaloba není důvodná.
20. Soud předně podotýká, že případy, kdy žalobkyně neúspěšně žádala žalovanou o určení advokáta za úplatu po 1. 1. 2024, tedy případy na totožném skutkovém i právním základu, se již v minulosti opakovaně zabýval. Rozsudkem ze dne 22. 8. 2024, č. j. 10 A 41/2024-47 Městský soud v Praze její žalobu zamítl, a kasační stížnost žalobkyně proti uvedenému rozsudku Nejvyšší správní soud odmítl usnesením ze dne 12. 12. 2024, č. j. 2 As 200/2024-

Shodu s prvopisem potvrzuje I. V.

28. Obsahově podobnou žalobu žalobkyně Městský soud v Praze zamítl i rozsudkem ze dne 21. 10. 2024, č. j. 18 A 17/2024-42; kasační stížnost žalobkyně proti tomuto rozsudku byla odmítnuta usnesením Nejvyššího správního soudu ze dne 22. 1. 2025, č.j. 2 As 249/2024-27. Zmínit je samozřejmě třeba i zamítavý rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 23. 1. 2025 č. j. 15 A 57/2024-53 (řízení o kasační stížnosti žalobkyně je u Nejvyššího správního soudu vedeno pod sp. zn. 3 As 22/2025) nebo ze dne 20. 2. 2025, č. j. 15 A 56/2024-40 (řízení o kasační stížnosti žalobkyně je u Nejvyššího správního soudu vedeno pod sp. zn. 7 As 55/2025).
21. Na závěrech vyslovených v těchto svých předchozích rozhodnutích soud nadále trvá, nespátňuje žádný rozumný důvod, pro který by se měl od nich odchýlit, a proto na ně na příslušných místech odůvodnění tohoto rozsudku v podrobnostech odkáže.
22. Klíčovou otázkou, která je mezi stranami sporná, je to, zda pro vyhovění žádosti o určení advokáta k poskytnutí právní služby za úplatu byla žalobkyně povinna doložit, že se předtím bezúspěšně pokusila zajistit si poskytnutí konkrétní právní služby prostřednictvím alespoň dvou oslovených advokátů.
23. Žalobkyně výslovně připouští (a obsah její žádosti tomu plně nasvědčuje), že v dané věci žádala žalovanou o určení advokáta za úplatu. Evidentně tedy nežádala o určení advokáta za účelem poskytnutí právní služby na náklady státu ve smyslu § 23 odst. 3 zákona o advokacii (srov. body 17 a 18 rozsudku č. j. 10 A 41/2024-47) a hodlala si je hradit sama. V takovém případě však bylo její povinností podle § 18c odst. 3 zákona o advokacii doložit žalované, že vyvinula (marnou) snahu si advokáta obstarat. Tato povinnost jednoznačně plyne z účinné právní úpravy – určení advokáta žalovanou nachází své uplatnění teprve v případě, že žadatel nesplňuje podmínky pro ustanovení advokáta soudem a *nemůže si zajistit poskytnutí právních služeb jinak* (§ 18 odst. 2 zákona o advokacii). Tuto povinnost žalobkyně prokazatelně nesplnila.
24. Přesvědčení žalobkyně, že zákon o advokacii ve znění účinném od 1. 1. 2024 podmínku spočívající v doložení jmen dvou marně oslovených advokátů nestanoví, je hrubým nepochopením zákonné úpravy a rovněž závěrů vyjádřených v rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 21. 10. 2024, č. j. 18 A 17/2024-42. V něm soud mj. uvedl, že *„(ž)adatel o určení advokáta pro poskytnutí právní služby tak musí splnit několik kumulativních podmínek podle zákona o advokacii (nesplnění podmínek pro ustanovení soudem, nemožnost si zajistit zastoupení jinak, doložení odmítnutí poskytnutí právních služeb alespoň dvěma advokáty, včasnost, nezastupování jiným advokátem nebo v zákoně uvedenou osobou, absence zneužití nebo zjevně bezdůvodné uplatňování nebo bránění práva, doložení příjmových a majetkových poměrů u žádosti o bezplatnou službu). Nesplnění každé z těchto podmínek pro určení advokáta postačí samo o sobě k tomu, aby žalovaná advokáta konkrétnímu žadateli rozhodnutím neurčila (rozsudky NSS z 28. 7. 2021, č. j. 8 As 138/2021 - 30, či z 29. 2. 2024, č. j. 7 As 217/2023 - 28). Tento výklad nebyl překonán ani nálezem Pl. ÚS 44/21. Jak vhodně uzavřel NSS v bodě 19 rozsudku z 27. 6. 2024, č. j. 8 As 22/2024 - 57, uvedeným nálezem došlo k narovnání podmínek pro žadatele o určení advokáta, tedy těch, kteří o to žádají z důvodu nedostatečného příjmového a majetkového zázemí, s žadateli z jiných, ale neméně významných důvodů (práve pro objektivní nemožnost zajistit si právní služby jinak). Pro žadatele z obou „skupin“ přitom platí stejná sada kumulativních podmínek. Zákon o advokacii jinými slovy nestanoví, že by se na žádost o určení advokáta za úplatu některá z podmínek (vyjma doložení příjmových a majetkových poměrů) neuplatnila.“* (podtržení přidáno)

25. Z citované pasáže je naprosto zřejmý závěr soudu, že zákon o advokacii (ve znění účinném od 1. 1. 2024) obsahuje celou řadu podmínek, jimž musí dostát i žadatel, jenž žádá žalovanou o určení advokáta za účelem poskytnutí právní služby za úplatu, a že mezi tyto podmínky patří i podmínka spočívající v doložení odmítnutí poskytnutí právních služeb alespoň dvěma advokáty. Aby v tomto směru vyloučil jakoukoliv pochybnost, soud ve vztahu k této podmínce v rozsudku ze dne 21. 10. 2024, č. j. 18 A 17/2024-42 výslovně uvedl, že *„(m)ezi stranami sporná podmínka platila již před účinností novely zákona o advokacii, a zákonodárce ji nově (implicitně) vztáhnul i na možnost určení advokáta k poskytnutí úplatné právní služby. Takový postup není v žádném rozporu s nálezem Pl. ÚS 44/21 a není ani jinak protiústavní.“* Na těchto svých závěrech soud i nadále trvá.
26. V nyní projednávané věci žalobkyně žádost o určení advokáta podala po 1. 1. 2024, kdy již byla v zákoně výslovně zakotvena možnost žádat o určení advokáta za úplatu a zároveň byly v zákoně upraveny i podmínky pro vyhovění takové žádosti. Tyto podmínky měla žalobkyně respektovat, což však neučinila.
27. Žalovaná v napadeném rozhodnutí odkázala na příslušná ustanovení zákona o advokacii a vysvětlila, že na základě této závazné právní úpravy byla žalobkyně povinna doložit, že marně oslovila po vlastní ose dva advokáty k poskytnutí daných právních služeb. Nebylo přitom povinností žalované zabývat se tím, proč v některých dřívějších ojedinělých případech (které navíc vycházely z jiné právní úpravy) rozhodla jinak. Napadené rozhodnutí rozhodně není nepřezkoumatelné – důvod nevyhovění žádosti o určení advokáta je v něm srozumitelně vyjádřen a i přes absenci explicitního vypořádání argumentace, v níž žalobkyně poukazovala na jiná předchozí rozhodnutí žalované, napadené rozhodnutí jako celek ob stojí. Není pak ani nicotné, jelikož neobsahuje takové vady, které by nicotnost způsobovaly a žalovaná postupovala zcela v souladu se zákonem o advokacii, nikoliv bez zákonného pokladu, jak se snaží tvrdit žalobkyně.
28. Žalobkyně v žádosti o určení advokáta ze dne 29. 8. 2024 neuvedla jména dvou neúspěšně oslovených advokátů zcela vědomě a záměrně, neboť byla přesvědčena o tom, že taková povinnost ze zákona neplyne. Opak je ale pravdou. Požadavek na uvedení jmen dvou neúspěšně oslovených advokátů, který je z formuláře nadepsaného *Žádost o právní službu za úplatu pro fyzickou osobu* zcela zjevný a nevyplývají z něj jakékoliv výjimky, má jednoznačnou oporu v zákonné úpravě (k tomu viz výše), na níž soud neshledává nic protiústavního. Žalobkyně ostatně neuvedla jediný argument, na jehož základě by bylo možné dovodit protiústavnost zákona o advokacii (ve znění účinném od 1. 1. 2024) či prováděcích předpisů k tomuto zákonu.
29. Soud shrnuje, že žalovaná oprávněně dovodila povinnost žalobkyně doložit, že se marně pokusila oslovit alespoň dva advokáty a zajistit si u nich požadovanou právní službu. Jelikož to žalobkyně neučinila, žalovaná postupovala v souladu se zákonem, jestliže její žádosti nevyhověla a napadeným rozhodnutím jí advokáta k poskytnutí právní služby za úplatu neurčila, což stručně, avšak v dostatečném rozsahu s patřičnými odkazy na zákonná ustanovení odůvodnila.
30. Současně není pravdou, že dosud nebyla soudem vyřešena otázka, zda se novela zákona o advokacii účinná od 1. 1. 2024 měla či neměla projevit v § 18 odst. 2 zákona o advokacii za účelem vytvoření právního rámce i pro majetné žadatele, kteří nemá nárok na bezplatnou právní pomoc, nýbrž pomoc za úplatu. Soud v této souvislosti odkazuje na shora uvedenou judikaturu, s ohledem na níž neshledal potřebu se v této věci obracet na Ústavní soud.

31. Protože soud v projednávané věci neshledal, že by napadené rozhodnutí bylo vydáno v rozporu se zákonem, žalobu podle § 78 odst. 7 s. ř. s. jako nedůvodnou zamítl.
32. Žalobkyně nebyla ve sporu úspěšná a procesně úspěšné žalované žádné důvodně vynaložené náklady v řízení nevznikly. Soud proto ve druhém výroku rozsudku v souladu s § 60 odst. 1 s.ř.s. rozhodl, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvou vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu, se sídlem Moravské náměstí 6, Brno. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud. Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 s. ř. s. a kromě obecných náležitostí podání musí obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje, v jakém rozsahu a z jakých důvodů jej stěžovatel napadá, a údaj o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno. V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie. Soudní poplatek za kasační stížnost vybírá Nejvyšší správní soud. Variabilní symbol pro zaplacení soudního poplatku na účet Nejvyššího správního soudu lze získat na jeho internetových stránkách: www.nssoud.cz.

Praha 11. března 2025

Mgr. Martin Kříž v. r.
předseda senátu